

POROČILO R-EACH

PROJEKTA

EACH - Early Childhood and Sustainable Citizenship Routes in the Digital Era

2023-1-PT01-KA220-SCH-000156194

EduSkills+

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

I. Uvod	3
II. Pregled temeljne znanstvene literature in evropskih smernic	5
1. Okviri in strategije politike EU	5
2. Ključni izobraževalni posegi in programi	5
3. Viri in orodja za izobraževalce	6
4. Glavne ugotovitve posvetovanj z zainteresiranimi stranmi (učitelji, učenci, starši)	6
5. Vodilna načela, na katerih temeljijo vsi izobraževalni ukrepi za spodbujanje digitalne pismenosti in kompetenc.....	7
6. Prednostna področja in ukrepi	7
III. Tri težave	9
1. Globina in globina učenja.....	9
2. Lažno in ponarejeno.....	10
3. Iskanje vsebin za pridobitev podrobnosti - primer trajnostnega razvoja	10
IV. Pomembni primeri prejšnjih projektov - najboljše prakse in študije primerov	12
V. Priporočila.....	13
VI. Dosedanje izkušnje partnerjev: ali se ujemajo s priporočili?	14
Reference.....	15
Priloge	17
1. Fokusna skupina in pisni vprašalnik	17
2. Povzetek fokusne skupine FILO	18
3. Povzetek fokusne skupine Univerze v Gdansk	21
4. Povzetek fokusne skupine Fundacije Montessori	23
5. Povzetek fokusne skupine IFILNOVA	27
6. Povzetek fokusne skupine Externato João XXIII.....	29
7. Povzetek fokusne skupine CADIAL	33
8. Povzetek fokusne skupine UNIBO.....	38

I. Uvod

V tem poročilu R-EACH želimo ponuditi pregled ustreznih informacij in izobraževalnih ukrepov na evropski in nacionalni ravni za ozaveščanje o digitalni preobrazbi v zgodnjem otroštvu. To poročilo ima trojno nalogo: i) ponuditi pregled bistvene znanstvene literature in evropskih smernic; ii) opredeliti kakovostne primere prejšnjih projektov in iii) preveriti, kako prejšnje izkušnje partnerjev ustrezajo znanstvenim in vladnim priporočilom, da bi iz njih lahko izluščili nasvete za najboljše usmerjanje prihodnjih projektov in praks. V nadaljevanju se bomo držali te strukture, da bi obravnavali izzive in cilje, ki smo si jih zastavili.

Digitalna preobrazba ponuja dve zelo različni smeri: po eni strani se zdi, da olajšuje in podpira številne človeške dejavnosti, po drugi strani pa se ljudje zaradi nje počutijo izgubljeni (veliko informacij, veliko novih tehnologij, ki se jih je treba naučiti in nenehno nanje prilagajati).

Ni presenetljivo, da ima podoben vpliv na izobraževanje: učitelji in učenci so veseli tehnološke podpore, vendar učitelji menijo, da lahko popolnoma spremeni izobraževanje, in nihče ni pripravljen na ta premik.

Zdi se, da učitelji niso več prepričani o ustrezni usmeritvi izobraževanja. Učenci se morda manj zavedajo dolgoročnega vpliva, ki ga ima lahko digitalna preobrazba na njihova življenja. Večinoma občutijo vpliv tako, da se zavedajo, da lahko finančne razlike močno vplivajo na to, kako lahko ljudje sodelujejo pri tej preobrazbi.

Splošno mnenje o tem, kaj storiti, je deljeno: nekateri menijo, da je priporočljivo nadzorovati uporabo tehnologije, da se zagotovi njena najboljša možna uporaba, drugi pa menijo, da mora izobraževanje sprejeti digitalno preobrazbo že v zgodnjem otroštvu, da se zagotovi njena najboljša možna uporaba. Zdaj je že potrjeno, da je predšolska vzgoja in varstvo povezana z družbenimi in gospodarskimi rezultati, tako da so kratkoročne in dolgoročne pozitivne posledice utemeljene na pedagoških praksah.

Splošno razumevanje je, da je glede na to, da tehnološkega razvoja ni mogoče ustaviti ali izničiti, izredno pomembno usmerjati vse, da bi bila uporaba tehnologije najboljša možna. To drži in najboljše je, da se usmerjanje zagotovi čim prej, čeprav so javno mnenje in strokovnjaki še vedno razdeljeni glede tega, kako to najboljše storiti na področju predšolske vzgoje. Na primer, dokumentirano je bilo, da je razlika v matematičnih rezultatih v raziskavi PISA med učenci, ki imajo osnovnošolsko izobrazbo, in tistimi, ki je nimajo, pomembna in merljiva na več kot eno leto formalnega izobraževanja (PISA 2013), kar kaže, da lahko podobna razlika velja tudi za druge elemente izobraževanja. Drugi menijo, da je najboljši način, kako otrokom ponuditi smernice, ta, da uporabo tehnologije čim bolj odložimo, dokler ne dosežejo starosti, v kateri je lažje zavzeti kritičen odnos do uporabe tehnologije. Vendar se zdi, da je ta nadzor nad blokiranjem tehnološke uporabe ob razširjenosti mobilnih telefonov praktično nemogoč. Če se vzgojitelji že od zgodnjega otroštva ukvarjajo s seznanjanjem z digitalnim svetom v predšolski vzgoji in varstvu, ga je mogoče že od začetka povezati s kritičnim stališčem. Glede na to, da spretnosti rojevajo spretnosti, je lahko uvajanje otrok v vrtcu s kritičnim in

sodelovalnim pristopom k digitalni preobrazbi ključno za zagotavljanje odgovornega odnosa do digitalnega sveta. Koristi še zdaleč ne bodo zgolj kognitivne in bodo vključevale družbeno in kulturno prilagodljivost za prihodnost. V idealnem primeru bi moralo biti digitalno izobraževanje smiselno le v obsegu, ki omogoča in krepi pomen zunaj digitalnega sveta.

Izziv izobraževanja se zato morda ne nanaša na omejevanje uporabe tehnologije v razredu, temveč na to, kako jo narediti koristno za bogatenje razvoja otrok, saj predšolska vzgoja in izobraževanje ne more ostati ravnodušna glede na nenehno digitalno preobrazbo (Dias *et al.*, 2011). To seveda ne pomeni, da lahko otroci v učilnicah in šolah po mili volji uporabljajo svoje mobilne telefone. Pomeni, da je treba otroke vključiti v izobraževanje za digitalno preobrazbo, da ne bodo zgolj sposobni uporabljati tehnoloških naprav, ne da bi jih povezali s smiselnim življenjem.

Eden od pomembnih načinov je priprava in izvajanje izobraževalnih projektov, ki nakazujejo možne rešitve za šole in vzgojitelje. Cilj tega poročila R-EACH je opredeliti vrsto splošnega družbenega scenarija, ki ga je mogoče najti na šolah in univerzah, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, hkrati pa opredeliti glavne probleme in izzive, ki so lahko podlaga za pripravo poročila o najboljši praksi, ki lahko zagotovi merila za organizacijo in vodenje portfelja, ki lahko nato navdihne izobraževalce na tem področju. Pri tem se bomo oprli na informacije iz temeljne znanstvene literature ter na evropske načrte in priporočila o teh zadevah. Glede na ključni pomen tega vprašanja ni presenetljivo, da je literature ogromno in je za posamezne izobraževalce nemogoče vso pregledati, zato bomo v nadaljevanju predstavili nekatere glavne ugotovitve, cilje in strategije, ki jih je načrtala Evropska komisija, da bi dosegla, kot se zdi, skupni cilj spodbujanja digitalnega izobraževanja v vseh evropskih državah.¹

¹ Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021-2027 - Ponastavitev izobraževanja in usposabljanja za digitalno dobo, Evropska komisija, 2020.

II. Pregled temeljne znanstvene literature in evropskih smernic

Evropska unija (EU) izvaja različne izobraževalne ukrepe za spodbujanje digitalne pismenosti in kompetenc že od zgodnjega otroštva, saj se zaveda, kako pomembno je, da se te spretnosti razvijajo že v zgodnjem otroštvu. Namen tega pregleda je povzeti ključne pobude, okvire in programe, ki jih je EU vzpostavila za ozaveščanje in spodbujanje digitalnih kompetenc v predšolski vzgoji, pa tudi vodilna načela vseh teh pobud ter prednostna področja in ukrepe.

1. Okviri in strategije politike EU

Akcijski načrt za digitalno izobraževanje (2021-2027):

- Osredotoča se na izboljšanje digitalne pismenosti in kompetenc na vseh ravneh izobraževanja.
- Poudarja pomen vključevanja digitalnih tehnologij v predšolsko vzgojo.
- Spodbuja države članice, naj razvijejo nacionalne strategije za digitalno izobraževanje.

Evropski okvir za digitalne kompetence izobraževalcev (DigCompEdu):

- Zagotavlja podroben okvir za vzgojitelje pri razvijanju njihovih digitalnih kompetenc.
- Poudarja, da morajo vzgojitelji v zgodnjem otroštvu učinkovito vključevati digitalna orodja in vire.

2. Ključni izobraževalni posegi in programi

I. Pobude za kodiranje in računalniško razmišljanje:

- Teden kode EU: Vsakoletna pobuda, ki otroke vseh starosti spodbuja k dejavnosti kodiranja in računalniškega razmišljanja. Posebni viri in dejavnosti so namenjeni zgodnjemu otroštvu, da se na igriv način predstavijo osnovni koncepti kodiranja.
- eTwinning: Platforma, ki povezuje šole po vsej Evropi in omogoča učiteljem in učencem sodelovanje pri projektih, ki pogosto vključujejo elemente digitalne pismenosti.

II. Programi digitalne pismenosti:

- Boljši internet za otroke (BIK): BIK se osredotoča na ustvarjanje varnejšega digitalnega okolja za otroke ter zagotavlja vire za vzgojitelje in starše, da bi majhne otroke poučili o varni in odgovorni uporabi interneta.
- Dan varne rabe interneta: Letni dogodek, ki spodbuja varnejšo in odgovornejšo uporabo spletne tehnologije in mobilnih telefonov, zlasti med otroki in mladimi.

III. Pobude za predšolsko vzgojo in varstvo (ECEC):

- Eurydiceovo poročilo o digitalnem izobraževanju v šolah v Evropi: Predstavlja vpogled v to, kako različne evropske države vključujejo digitalno izobraževanje v svoje učne načrte, vključno z izobraževanjem v zgodnjem otroštvu.
- European Schoolnet: Mreža 34 evropskih ministrstev za izobraževanje, ki se ukvarja z inovativnimi metodami poučevanja in učenja, vključno s projekti digitalne pismenosti v zgodnjem otroštvu.

3. Viri in orodja za izobraževalce

- I. **Akademija European Schoolnet**: ponuja spletne tečaje in spletne seminarje za vzgojitelje, da bi izboljšali svoje digitalne kompetence in se naučili, kako učinkovito vključiti digitalna orodja v predšolsko vzgojo.
- II. **SELFIE (Samorefleksija o učinkovitem učenju s spodbujanjem inovacij s pomočjo izobraževalnih tehnologij)**: brezplačno orodje, ki je zasnovano tako, da šolam pomaga oceniti, kako dobro uporabljajo digitalne tehnologije za učenje. Vključuje posebne prilagoditve za ustanove predšolske vzgoje.
- III. **Evropska platforma za šolsko izobraževanje**: na voljo so številni viri, vključno z načrti učnih ur, učnim gradivom in najboljšimi praksami za vključevanje digitalnih kompetenc v predšolsko vzgojo.

4. Glavne ugotovitve posvetovanj z zainteresiranimi stranmi (učitelji, učenci, starši)

Potekalo od februarja do septembra 2020 (med krizo COVID).

Kriza COVID-19 je poudarila potrebo po visokokakovostnih digitalnih vsebinah in vključujočem izobraževanju.

Med glavnimi vprašanji, ki so bila izpostavljena, so i) obvladovanje informacijske preobremenjenosti, ii) zaščita osebnih podatkov in iii) razlikovanje dejstev od lažnih informacij in drugih lažnih vsebin na spletu.

Poudarjena je bila nujnost i) izboljšanja digitalnih spretnosti izobraževalcev in izvajanja učinkovitih strategij digitalnega izobraževanja, ii) vključevanja digitalne tehnologije v izobraževanje na podlagi standardov kakovosti in smernic ter iii) odpravljanja digitalnih razlik in zagotavljanja dostopnosti za vse učence.

Starši so imeli pomembno vlogo pri omogočanju učenja, vendar so se soočali z izzivi, povezanimi s socialno-ekonomskimi dejavniki in pomanjkanjem podpore za spletno učenje. Socialno-ekonomski dejavniki so vplivali na sposobnost staršev, da podpirajo učenje svojih otrok. Glede na to morajo biti spletni učni viri in vsebine bolj ustrezni, interaktivni in enostavni za uporabo.

5. Vodilna načela, na katerih temeljijo vsi izobraževalni ukrepi za spodbujanje digitalne pismenosti in kompetenc

- Sistemi izobraževanja in usposabljanja se morajo prilagajati digitalnim spremembam, pri čemer se na ravni EU povečuje zagon za izmenjavo najboljših praks in razvoj skupnih orodij.
- Ključna načela vključujejo zagotavljanje visokokakovostnega in vključujočega digitalnega izobraževanja, krepitev dialoga in partnerstev ter spodbujanje enakosti in vključenosti.
- Digitalne kompetence je treba vključiti v vsa področja profesionalnega razvoja učiteljev.
- Digitalna pismenost je bistvenega pomena za krmarjenje po digitaliziranem svetu, zato bi morale biti osnovne digitalne spretnosti del temeljnih prenosljivih spretnosti.
- Obstaja potreba po visokokakovostnih digitalnih izobraževalnih vsebinah in prožnih učnih priložnostih, vključno s spodbujanjem kratkih tečajev.

6. Prednostna področja in ukrepi

Evropska unija želi priložnosti in izzive digitalne preobrazbe v izobraževanju in usposabljanju obravnavati z dvema strateškima prednostnima nalogama:

1. Spodbujanje razvoja učinkovitega digitalnega izobraževalnega ekosistema:

- Spodbujanje visokokakovostnega in vključujočega digitalnega izobraževanja s sodelovanjem med vladami, izobraževalnimi ustanovami, zasebnim sektorjem in javnostjo.
- Izboljšanje načrtovanja in razvoj digitalnih zmogljivosti, vključno z infrastrukturo, napravami, organizacijskimi zmogljivostmi in poveztljivostjo.
- Zagotavljanje digitalnih izobraževalnih vsebin in usposabljanja za digitalne spretnosti za učitelje: uvedba spletnega orodja za samoocenjevanje učiteljev, SELFIE for Teachers¹⁹, ki temelji na evropskem okviru za digitalne kompetence učiteljev in pomaga ugotoviti prednosti in pomanjkljivosti njihovih digitalnih, tehničnih in pedagoških spretnosti.
- Orodje The Going Digital Toolkit pomaga državam oceniti stanje digitalnega razvoja in oblikovati ustrezne politike. Raziskovanje in vizualizacija podatkov sta ključni značilnosti zbirke orodij.

https://goingdigital.oecd.org/?_ga=2.250551173.2074542242.1706030038-595000539.1706030038

2. Izboljšanje digitalnih spretnosti in kompetenc za digitalno preobrazbo:

- Razvoj skupnih smernic za učitelje in izobraževalno osebje za spodbujanje digitalne pismenosti in odpravljanje dezinformacij z izobraževanjem in usposabljanjem: razvoj evropskega okvira digitalnih izobraževalnih vsebin (vodilna načela za posamezne izobraževalne sektorje in njihove potrebe).
- Odpravljanje razlik med spoloma v digitalnem sektorju in spodbujanje udeležbe žensk.
- Posodobitev evropskega okvira digitalnih kompetenc z vključitvijo znanj in spretnosti, povezanih z umetno inteligenco in podatki.
- Predlagati evropski certifikat digitalnih spretnosti in izboljšati spremljanje digitalnih spretnosti učencev.
- Uporaba projektov sodelovanja Erasmus za podporo načrtom digitalne preobrazbe visokošolskih ustanov in ustanov za izobraževanje odraslih.
- Pomembna literatura, ki jo lahko preberete, je Empowering Young Children in the Digital Age (za branje na spletu).

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/30e36f0fen/index.html?itemId=/content/component/30e36f0f-en>

Glavna točka vključuje vzpostavitev evropskega vozlišča za digitalno izobraževanje, ki bo podpiralo države članice, spremljalo izvajanje akcijskega načrta in spodbujalo medsektorsko sodelovanje. Poleg tega je cilj akcijskega načrta povečati digitalni učinek programa Erasmus in okrepiti mednarodno sodelovanje na področju digitalnega izobraževanja za odpravo globalnega digitalnega razkoraka. Projekti, kot je EACH, lahko obravnavajo le vprašanja, ki so dosegljiva izobraževalcem v razredu, zato se osredotočajo predvsem na oblikovanje možnega pedagoškega gradiva, pedagoškega pristopa in orodja za samoocenjevanje za stalno izobraževalno prakso.

III. Tri težave

Poročilo R-Each temelji na ključnih virih informacij o politikah EU, zato želimo ponuditi povzetek in izpostaviti tri težave, s katerimi se bodo vzgojitelji srečali pri izvajanju priporočil EU v praksi. Eno od težavnih vprašanj v zvezi z zgodnjim izobraževanjem o digitalni preobrazbi je, kako zagotoviti globino in poglobljenost učenja. Druga težava se nanaša na način, kako se v digitalnem svetu pojavljata lažno in ponarejeno. Tretjič pa gre za vprašanja, na podlagi katerih se digitalna preobrazba ne odvija v vakuumu. Z abstraktnim razmislekom o digitalni preobrazbi je praktično nemogoče zagotoviti jasne smernice, ki presegajo dobro presojo. Prav v podrobnostih lahko digitalna preobrazba zajame konkretne težave in izzive.

1. Globina in globina učenja

Eno od težkih vprašanj zgodnjega izobraževanja o digitalni preobrazbi je, kako zagotoviti globino in poglobljenost učenja. Pedagogi morajo imeti to vprašanje vedno v mislih. Ne le zato, da ga ubesedijo med seboj in kot opozorilni znak v svoji praksi, temveč da najdejo načine, kako posredovati nadaljevanje in povečanje kakovosti v digitalnih tehnologijah.

Vzemimo za primer glasbo: ljudje se učijo igrati instrument, kar takoj pomeni, da se najprej naučijo neko glasbilo, nato se ga naučijo igrati vedno bolje, nato pa nadaljujejo z učenjem bolj zapletenih glasbenih del. To daje glasbenemu izobraževanju pomemben občutek globine, ki ga je težko prenesti na pedagogiko na splošno. Poleg tega lahko učenje igranja instrumenta podkrepi tudi teoretično izobraževanje (tako zgodovine glasbe kot glasbene teorije). Dejstvo, da se je instrumenta mogoče naučiti brez formalnega glasbenega izobraževanja, nakazuje, kako je mogoče tudi v stanju nevednosti prepoznati ravni znanja in poznavanja glasbe, saj tudi nekdo, ki ne ve veliko o glasbeni teoriji, razume, da obstaja del glasbenega sveta, ki se ga ne uči. Poleg tega svet glasbe razkriva, da je učenje igranja instrumenta pri najboljših mojstrih zadosten pogoj za doseg odličnosti v igranju, prav tako pa ne zadostuje zgolj povečana vadba, čeprav je še vedno odločilna za dobro igranje glasbila. To pomeni, da vsakdo, ki se uči glasbenega instrumenta, neizogibno dobi tudi občutek nevednosti in perspektive glede svojega omejenega znanja. In ko je nekdo zrel glasbenik, že ve, da več kot se naučiš, več se lahko naučiš. Skoraj nobeno drugo področje v izobraževanju ne more ponuditi takšnega odnosa kot glasba, pa vendar lahko primer glasbe uporabimo kot kompas pri usmerjanju izobraževalne prakse na splošno.

2. Lažno in ponarejeno

Težave so tako velike, da je treba tudi odrasle opozoriti na načine, kako se izogniti možnosti, da bi bili v digitalnem svetu prevarani.

Na voljo so pomembna priporočila za varnost in izobraževalne ustanove, ki obveščajo, kako biti čim bolj previden (glej <https://www.fcsh.unl.pt/nova-fcsh-assinala-o-dia-da-internet-segura-com-dicas/>). Priporočajo uporabo močnih gesel, izogibanje javnim omrežjem, do katerih lahko dostopa vsaka oseba, in izogibanje spletnemu nakupovanju ali premikom na bančne račune med uporabo le-teh, če je to nujno potrebno, ter uporabo varnega gesla za naprave, kot je mobilni telefon ali računalnik, da jo je mogoče v primeru rop ali izgube odklopiti in izbrisati njen spomin. Učence lahko že zelo zgodaj opozorimo, naj ne klikajo na povezave, ki jih pošiljajo ljudje, ki jih ne poznajo, naj posumijo o zahtevah, ki jih pošiljajo ljudje, ki jih ne poznajo, in naj se naučijo, da kar zveni "preveč dobro, da bi bilo res", običajno tudi je. Poleg tega je ključnega pomena, da se ljudje naučijo odzivati na slike in jezik, da bi prepoznali pomanjkljivosti v jeziku in lažne slike.

Ko bodo ta priporočila sprejeta, bodo lahko pripomogla k varnejšemu doživljanju digitalne preobrazbe izobraževanja. Vendar pa bi bilo vprašanje enostavno rešiti, če bi šlo le za upoštevanje niza priporočil.

3. Iskanje vsebin za pridobitev podrobnosti - primer trajnostnega razvoja

Digitalne preobrazbe ni mogoče obravnavati pri vseh predmetih hkrati ali ves čas. Za to bi bilo potrebno skoraj popolno enciklopedično znanje, da bi lahko podrobno predvideli, kako se lahko odvija pri vseh možnih temah in izobraževalnih področjih. Kljub temu pa brez tematike digitalne preobrazbe ni mogoče razumeti, kako se bo digitalna preobrazba zgodila v korist izobraževanja ter razcveta ljudi in planeta. Pa vendar jo je mogoče ponazoriti z zgledom na enem vsebinskem področju.

Kadar obstaja predmet, ki je podlaga za digitalno izobraževanje, je mogoče organizirati razprave v fokusnih skupinah in prilagoditi pedagoški projekt tako, da se izboljša znanje izobraževalcev o predmetu, kar poveča zmožnost izobraževalcev, da zagotovijo učno izkušnjo. In ker je vključevanje vzgojiteljev v učenje ključnega pomena za kakovost njihovega poučevanja na splošno in še posebej pomembno v predšolski vzgoji, lahko digitalna preobrazba prispeva k dvigu kakovosti izobraževanja.

To je razvidno prav iz tega **projekta Erasmus + EACH**. Različne vključene institucije so organizirale fokusne skupine za razpravo o zamislih v zvezi z izbrano temo. Vprašanja so izbrana tako, da spodbujajo čim bolj živahen dialog, hkrati pa zbirajo zavedanje in znanje izobraževalcev.

Naša vprašanja za fokusne skupine so bila naslednja:

1. Kako se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?
2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?
3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?
4. Kaj je za vas trajnost?
5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

Vprašanja se lahko uporabijo v vseh izobraževalnih ustanovah, ki želijo uporabiti gradivo, predlagano v projektu EACH, za ozaveščanje o trajnosti. Skrb za okolje je bila vzpostavljena, da bi izobraževalcem in ustanovam zagotovila gradivo za pametno sodelovanje pri digitalni preobrazbi. Na podlagi fokusne skupine lahko podamo naslednji splošni opis (za več podrobnosti glej povzetke fokusne skupine in rezultate pisnega spletnega vprašalnika članov vseh partnerjev, ki so priloženi na koncu).

Ljudje zlahka prepoznajo ali najdejo informacije, ki opisujejo, da trajnost zahteva celostno zasnovo, ki zajema tri vidike: okoljskega, gospodarskega in družbenega. Medtem ko je okoljska razsežnost močno vključena v izobraževanje, saj učence učimo dobre prakse recikliranja in da je treba z naravnimi viri upravljati tako, da se ohrani kakovost okolja, sta družbena in gospodarska razsežnost bolj v ozadju, vendar sta še vedno del splošne izobraževalne skrbi, saj se pogosto priznava in poučuje o vrednosti kulturne raznolikosti in o tem, da sta socialna vključenost in odprava revščine potrebni kot temeljni pogoj za pravičen svet, pa tudi o tem, kako morajo gospodarske dejavnosti zagotavljati spoštovanje pravnih in etičnih načel.

Poleg tega je mogoče pojem trajnosti in njeno spodbujanje pronicljivo obravnavati kot pojem v preoblikovanju, v katerega lahko ljudje vključijo nove oblike spodbujanja in pospeševanja trajnosti, in čeprav se zdi, da je oblikovanje pojma večinoma kumulativno, prožnost pojma odpira možnost preoblikovanja pomena in še vedno ohranja njegovo temeljno opredelitev.

Ključnega pomena je, da je digitalnost povezana z razmišljanjem in refleksijo, to pa je najbolj doseči, če lahko k razmišljanju spodbudi tudi izobraževalce in odrasle. Eden od načinov za spodbujanje te povezave je, da vzgojitelji poleg spodbujanja trenutkov skupnega razmišljanja v razredu (bodisi za pripravo na nalogo, bodisi za razmislek o težavah pri nalogi ali kot zadnji trenutek za kritičen dialog o nalogi) iščejo in se osredotočajo na vprašanja, ki ljudi silijo k razmišljanju.

Digitalna preobrazba je tako priložnost, da izobraževalno paradigmo preusmerimo v procese znanja, pri čemer ne smemo pozabiti na rezultate pridobivanja znanja in spodbujati, da je bogastvo pridobivanja spretnosti, ki jih je mogoče izvajati v sodelovanju z drugimi, tisto, zaradi česar se je vredno učiti, tako da se tudi odrasli še naprej želijo učiti.

IV. Pomembni primeri prejšnjih projektov - najboljše prakse in študije primerov

1. Študija primera: Estonija: e-Koolikott:

Estonija je razvila spletno platformo e-Koolikott, ki učiteljem, učencem in staršem ponuja digitalno učno gradivo. Platforma vključuje vire, posebej oblikovane za predšolsko vzgojo.

2. Študija primera: Španska pobuda Code & Play:

Pobuda, ki z igrami in igrivimi dejavnostmi vključuje kodiranje in digitalno pismenost v predšolsko vzgojo. Njen cilj je pri majhnih otrocih razviti osnovne spretnosti računalniškega razmišljanja.

3. Prejšnji projekti:

- **Veščine za mlade**

Digitalizacija predstavlja številne nevarnosti za otroke in mladostnike, vendar primanjkuje znanstvenih podatkov o učinkih in kontekstu digitalnih dejavnosti otrok in mladostnikov, prav tako pa še vedno nimamo trdnega znanja o tem, kako se jim izogniti. V okviru projekta ySKILLS, ki ga financira EU, bodo v šestih evropskih državah izvedene akademske longitudinalne raziskave o tveganjih in priložnostih zaradi uporabe informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) za otroke in mladostnike, stare od 12 do 17 let.

<https://cordis.europa.eu/project/id/870612>

- **EACEA/38/2019 Ključni ukrep 3 programa Erasmus+**

Poskusi evropske politike na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine, ki jih vodijo javni organi na visoki ravni. Cilji projekta VALIANT so bili preizkusiti učinkovitost virtualnih inovacijskih in podpornih mrež kot pristopa, ki bo prispeval k premagovanju občutka izoliranosti učiteljev in razvijal njihovo sposobnost učinkovitega delovanja na spletu.

<https://valiantproject.eu/>

<https://valiantproject.eu/wp-content/uploads/2021/03/VALIANT-Project-summary.pdf>

V. Priporočila

Poročilo o dobrih praksah bi moralo najti načine, ki bi vzgojiteljem pomagali premagati ugotovljene težave in usmerjati predšolsko vzgojo za digitalno preobrazbo, tako da bi okrepila zaupanje in povezavo z realnimi procesi, ki podpirajo digitalno. Le ta stalna povezanost z življenjem in procesom prispevanja k digitalni sferi lahko zagotovi, da digitalna preobrazba trajnostno opolnomoči ljudi in njihove dejavnosti.

Trenutno je enostavno zahtevati, da se izobraževalci še naprej učijo, kako se vključiti v digitalno preobrazbo, da se najprej zberejo in izkusijo ovire in obljube preobrazbe. To pedagogom pomaga, da imajo izkustveno podlago za posredovanje in prenos spoznanj v svojo pedagoško metodologijo.

Seznanjenje z evropskimi priporočili (prevedenimi v vse jezike EU) in nacionalnimi priporočili je ključnega pomena za vzgojitelje, da preverijo, katera priporočila že veljajo in katerim je treba nameniti posebno pozornost.

<https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

Vzgojitelji in vrtci morajo vzdrževati dobro komunikacijo z vodstvom vrtca in starši, da bi pedagoške dejavnosti izvajali v skladu s širšim družbenim okoljem in dejavnostmi, ki jih otroci doživljajo na drugih področjih svojega življenja (šolsko igrišče, dejavnosti doma s starši in sorojenci).

Starši naj, kadar je to mogoče, z otroki izvajajo dejavnosti, s katerimi usmerjajo njihovo uporabo digitalnih tehnologij, in jim dajejo zgled za varno ravnanje v digitalnem okolju. Pomembno je, da se, kadar koli je to mogoče, poudari, da je digitalni svet smiseln le zato, ker je povezan z življenjskimi izkušnjami, z vprašanji in ljudmi, ki so nam pomembni. Tako bo element reflektivnega razmišljanja odločilen za izobraževanje za digitalno preobrazbo.

Šole bi morale s starši in skrbniki vzdrževati stalen dialog o uporabi digitalnih tehnologij v šolah in njihovih pedagoških metodologijah, ki ohranjajo povezavo z učenjem in sodelovalnimi dejavnostmi. Pomembno je na primer sodelovanje z drugimi šolami oziroma vrtci, digitalni svet pa omogoča sodelovanje s šolami iz drugih držav. Vendar je pri tem treba upoštevati protokole in se ravnati po splošnih pravilih institucij (kot so etične komisije, sestanki o prisotnosti, porazdeljeno sodelovalno delo itd.)

Za konec še opomba o razlikah med šolami in zmožnostmi, da imajo učitelji in otroci na voljo potrebno digitalno tehnologijo.

Kljub temu pa velja tudi, da se vse šole in vsi ljudje po svetu ne morejo enako spopasti z digitalno preobrazbo, saj imajo ljudje in šole dostop do različnih tehnologij in različne načine, kako pridobivati najnovejše informacije o tehnološkem razvoju. Razlike v dostopu do tehnološkega razvoja ostajajo ena od pomembnih težav, ki jih je treba premagati pri digitalni preobrazbi v izobraževanju, in jih je treba poudariti, ko izobraževalci sprejemajo priporočila EU, da bi spodbudili razvoj k pravičnemu globalnemu svetu.

VI. Dosedanje izkušnje partnerjev: ali se ujemajo s priporočili?

Spletni vprašalnik in izvedene fokusne skupine institucij (glej Excel tabelo in besede v povezave v priponki) pričajo, da imajo vse partnerske institucije predhodne izkušnje s sodelovalnimi izobraževalnimi praksami, digitalnim izobraževanjem in trajnostnim razvojem. Čeprav je bilo izvedenih več projektov EU in je bil predlagan okvir TPACK <http://www.tpack.org/>, noben projekt ni povezal digitalnega izobraževanja in trajnostnega razvoja z metodami sodelovalnega učenja, kot predlaga EACH. Rezultati projekta EACH so torej ključnega pomena za digitalno izobraževanje v zgodnjem otroštvu in pojasnjujejo, zakaj imajo vsi partnerji izkušnje na teh področjih, kljub temu, da jih še niso združili v skupnem pristopu.

Če povzamemo, je mogoče na podlagi skupne ocene poročila R-EACH že zdaj opredeliti tri pomembne posebne naloge za EACH:

Posebne naloge za EACH:

1. Povežite razmišljanje in delovanje ter pedagoške dejavnosti.

2. Okrepite analiziranje slik, tako da pokažete, kako nastanejo.

3. Vzpostavite stalen proces sodelovanja pri dejavnostih, ki zagotavljajo kritične, ustvarjalne in skrbne vidike razmišljanja s poudarjanjem samokorigiranja.

Reference

- Anders, Y., C. Grosse, H. Rossbach, S. Ebert in S. Weinert. 2013. "Predšolska vzgoja in Vpliv osnovne šole na razvoj otrokovih zgodnjih računskih spretnosti med 3. in 7. letom starosti v Nemčiji. *Učinkovitost šole in šola Izboljšanje* 24 (2): 195–211. doi:10.1080/09243453.2012.749794
- Bauchmüller, Robert, Mette Gørtz in Astrid Würtz Rasmussen. 2014. "Long-Run Koristi univerzalnega visokokakovostnega predšolskega varstva. *Raziskave o zgodnjem otroštvu Četrtnik* 29 (4): 457–70. doi:10.1016/j.ecresq.2014.05.009
- Dias, P., Osório, A. J., & (Organi). (2011). Spletna stran Universidade do Minho. Centro de Pistojsnosti. Na voljo v http://repositorium.sdum.uminho.pt/bitstream/1822/16110/1/Aprendizagem_InFormal.pdf (obiskano dne 17. julija 2014)
- Dardanou, M., & Kofoed, T. (2019). Ne gre le za orodja! strokovna digitalna kompetenca. In *Zgodnje učenje v digitalni dobi* (str. 61-76). SAGE Publications Ltd., <https://doi.org/10.4135/9781526463173>
- Dovigo, Fabio (2016) Argumentacija v vrtcu: skupna podlaga za sodelovalno učenje v zgodnjem otroštvu, *European Early Childhood Education Research Journal*, 24:6, 818-840, DOI: 10.1080/1350293X.2016.1239327
- Edwards, Susan (2013) Digital play in the early years: a contextual response to the problem of integrating technologies and play-based pedagogies in the early childhood curriculum, *European Early Childhood Education Research Journal*, 21:2, 199-212, DOI: 10.1080/1350293X.2013.789190
- Evropska komisija. 2011. "Predšolska vzgoja in varstvo: Vsem našim otrokom in mladostnikom: "Zagotavljanje vseh naših Otroci v jutrišnjem svetu. *Evropska komisija*. Od 19. septembra 2016: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0066:FIN:EN:PDF>
- Gomes, Maria João; Osório, António José & António Luís Valente (ur.) (2015) *Izzivi 2015: pol stoletja IKT v izobraževanju*. Universidade do Minho, Centro de Competência TIC do Instituto de Educação, Braga, Portugalska
- Haddon, L., Cino, D., Doyle, M-A., Livingstone, S., Mascheroni, G. in Stoilova, M. (2020). *Digitalne spretnosti otrok in mladostnikov: sistematični pregled dokazov (Children's and young people's digital skills: a systematic evidence review)*. KU Leuven, Leuven: ySKILLS.

JONASSEN, H. D.; HOWLAND, J.; MOORE, J. & MARRA, M. (2003). *Učenje reševanja problemov s tehnologijo. A Constructivist Perspective*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.

LI, Xiaoming & ATKINS, Melissa (2004). Early Childhood Computer Experience and Kognitivni in motorični razvoj. *Pedijatrija, uradna revija ameriškega Academy of Pediatrics*, letnik 113, št. 6 (1715-1722).

van Belle, Janna, (2016) *Predšolska vzgoja in varstvo (predšolska vzgoja in varstvo) ter njuna dolga*

dolgoročne učinke na izide izobraževanja in trga dela. Santa Monica, Kalifornija: RAND Korporacija

https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1667.html

Priloge

1. Fokusna skupina in pisni vprašalnik

Intervju s partnerji:

EACH - wp2 - Partners' interviews

L'indirizzo email della persona che ha risposto (**md@fcsh.unl.pt**) è stato registrato quando hai inviato questo modulo.

Email *

md@fcsh.unl.pt

What do you do in your institution? *

researcher of philosophy

Za celotno različico

glejte: https://docs.google.com/forms/d/19DnTR0AuxamUmrnAvcrhOX1YX-RUFp_sbl4Xho_1wzQ/edit

Izpis intervjuja v Excelovi preglednici:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1vj1vJH9Sjp-k1M0ZiNZRaOO3JGQ0ypiQT0-RnuoLHVo/edit?gid=2110710086#gid=2110710086>

2. Povzetek fokusne skupine FILO

Datum: 29/4/2024

Kraj: Bologna, Filò

Udeleženci: Organizacija Filò (Chiara Minardi, Ilda Mauri, Carola Truffelli, Alessia Marchetti, Beatrice Gobbi)

Sprašuje: Luca Zanetti

Tukaj je povzetek pogovora:

1. Na kak način se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

Organizacija se ukvarja s spodbujanjem filozofskega dialoga v izobraževalnem, poklicnem in državljanškem okolju.

Člani organizacije so bili deležni usposabljanja na področju pedagogike filozofskega dialoga. Preučevali in prakticirali smo najrazličnejše metode in pristope: Brenifier, "Filozofsko posvetovanje"; Filozofija za otroke in za skupnost; Nelsonov sokratski dialog; problemska metoda (Peter Worley, Philosophy Foundation).

Jedro njihove dejavnosti vključuje:

- izvajanje dialoških laboratorijev v šoli (od otroštva do univerze);
- organiziranje priložnosti za dialog o filozofskih vprašanjih povezanih z državljanstvom;
- raziskovanje filozofskih praks in dialoških pedagogik na univerzitetni ravni.

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

Pomembno je ker:

- ustvarja priložnost za dialog med otroki in odraslimi, kar je pomembno, saj se morajo tako otroci kot odrasli učiti drug od drugega;
- pomembno je vzpostaviti skupen dialog o vplivu digitalne preobrazbe na naše življenje; z drugimi besedami, pomembno je ustvariti skupno kulturo o tej ključni temi;
- poleg tega večina ljudi razmišlja in doživlja digitalno kot nekaj, kar doživljamo kot posamezniki (za ponazoritev: mobilni telefoni, videoigre, družbene platforme itd. so "kraji", kjer se lahko izoliramo od drugih). Nasprotno pa je dialog prostor izmenjave in srečanja z drugim. Dialog torej uravnoveša individualistično vedenje, ki je pogosto povezano z digitalno potrošnjo. (Digitalno pomeni individualizem, tako kot dialog pomeni kolektivizem)
- ustvarja priložnost za kritično razmišljanje o digitalnem (spraševanje o prehodu, ne da bi ga pasivno prenašali); odrasli lažje razmišljajo, ker imajo distanco zaradi dejstva, da so odraščali brez digitalnega.

Udeleženka v fokusni skupini je povedala, da je na šolski delavnici o jezi ugotovila, da je veliko otrok kot paradigmatični primer povečane jeze navedlo trenutke, ko so izgubili pri videoigri. To je izkušnja, je dejala, ki je ne more povsem razumeti. Zato meni, da je dialog med odraslimi in otroki o tem vprašanju pomemben za medsebojno razumevanje ter pogajanja o pomenih in vrednotah.

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

- Najprej: osnovno tehnično znanje o delovanju določenih platform.
- Ozaveščenost: kako uporabljamo tehnologije; kako ustvariti kritičen pristop k tehnološki preobrazbi; kako se ji ne prepustiti nekritično?

Kako si predstavljamo usposabljanje:

- Omogoča nam poznavanje podatkov o tveganjih in koristih, povezanih z digitalno potrošnjo; omogoča nam poznavanje znanstvene literature na to temo (psihološke/pedagoške).
- Omogoča nam, da razrešimo polemike o vplivu tehnologije na razmišljanje mladih.
- Zagotavlja nam kompetence, povezane s spodbujanjem dialoga na splošno in še posebej na to temo. Zakaj? Eno od tveganj je, da imajo odrasli pristop, ki se napaja iz njihovih lastnih negativnih in nasprotnih predsodkov do digitalne preobrazbe. Razmisliti moramo o tem, kako se spopasti s tem tveganjem.
- Omogoča nam eksperimentiranje s platformami (npr. videoigre). Spoznati jih moramo iz prve roke.
- Eden od delov, kjer ima izkušnja s temi platformami čustven učinek. Primer: ko otroka v razredu prosite, naj pospravi mobilni telefon, se zdi, da je v stiski. Toda jaz (učitelj) tega ne morem razumeti, ne morem se vživeti. Rad bi razumel.
- Organizirajte srečanja s strokovnjaki (psihologi itd.) in skupaj analizirajte izjemne primere.
- Zanimivo bi bilo govoriti ne le z majhnimi otroci, temveč tudi z mladostniki in večjimi otroci.

4. Kaj je za vas trajnost?

Trajnost ima tri vidike: okoljskega, gospodarskega in družbenega. Pravzaprav je zame (Alessia) ključnega pomena, da te tri vidike ohranimo skupaj, hkrati pa se osredotočimo na vprašanje, kako ustvariti pravično družbo. V ospredju ni predvsem okolje, temveč predvsem pravičnost. Osrednji vidik (za Alessio) je ustvarjanje družbene pravičnosti, ki nato postane tudi osnova za okoljsko trajnost.

(Za Ildo) trajnost ne more biti kolonizacijska (npr. v Gani so odpadki za hibridne avtomobile).

Izobraževalne posledice:

- Trajnost mora biti povezana z razmislekom o vlogi človeka v svetu. Zato je pomembno, da se gospodarski, socialni in okoljski vidik ohranijo skupaj. (npr. razmišljanje z otroki o vrednosti denarja). (Alessia)
- (Carola) Ko pomislim na trajnost, imam v mislih predvsem okolje. Menim, da je pomembno razmisliti o nasprotju med individualnimi in kolektivnimi potrebami. Dialog je idealen formativni kontekst, saj je v njem prisotna individualnost, ki pa doživlja omejitve drugačnosti. Človek doživlja konflikt med individualnimi in kolektivnimi potrebami.

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

- Projekt Bucine. Trajnostni projekt z mešano skupino odraslih in srednješolcev. To je bila bralna skupina v knjižnici.
- Projekt s Fundacijo Golinelli. Projekt o etiki umetne inteligence, razmislek o etiki znanosti in družbe. Bolj tehnični del in del dialoga o posledicah tovrstne tehnologije.
- Številni naši projekti dialoga obravnavajo temo digitalne preobrazbe z vidika etike. Primer: hipotetični scenariji o uporabi določenih tehnologij (npr. nevronske povezave). Ali bi si v možgane vgradili nevronske povezave? Na podlagi teh vprašanj se nato razvijejo etična vprašanja. Npr. dilema o vlaku; dilema o avtomobilu; razprave o podjetjih in zavarovalnicah.
- Težave pri vprašanjih okoljske trajnosti: težko je dvomiti v nekatere predpostavke (npr. prepričanje, da je treba okolje spoštovati, da je treba zanj skrbeti itd.); zato obstaja nevarnost, da postane to sejmišče že slišnega; težko je sprožiti razpravo in razpravo.

Povzetek fokusne skupine FILO' Avdio in video:

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/17aEtOwv3usdw0H7dq62C6T8633I--OWQ>

3. Povzetek fokusne skupine Univerze v Gdansk

Prepisal, uredil in pripravil:

Jarosław Jendza, UG_PL

V tem dokumentu je predstavljen povzetek skupinskega intervjuja, fokusne skupine, ki se je sestala, da bi skupaj razmislila o vprašanjih, ki so jih predlagali predstavniki projekta "EACH". V tem intervjuju je sodelovalo šest zaposlenih z Inštituta za pedagogiko Univerze v Gdansk in dva podiplomska študenta, ki podpirata skupino projekta "EACH". S spletne strani Univerze v Gdansk.

1. Na kak način se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

Po prvem vprašanju je postalo jasno, da so udeleženci fokusne skupine na več načinov vključeni v dialoške izobraževalne pristope. Visokošolski učitelji so omenili, da dialoški pristop prakticirajo pri svojem delu s študenti pedagogike, tovrstne rešitve pa ponujajo tudi šolam, ki sodelujejo s Pedagoškim inštitutom. Med razpravo se je tudi izkazalo, da vsi sodelujoči v razpravi na različnih stopnjah svoje poklicne poti pri delu z otroki aktivno prakticirajo dialoško vzgojo, kar pomeni spoštovanje individualnih potreb otrok, poslušanje njihovih glasov, upoštevanje individualnih interesov in pripravljenost spremeniti poklicno ravnanje.

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

Zaradi drugega vprašanja je postalo jasno, da je ključni element pri spodbujanju tovrstnega pristopa v digitalnem izobraževanju delovanje v vlogi osebe, ki jo otroci povabijo v digitalni svet, in ne v vlogi vodnika po digitalnem svetu. Z drugimi besedami, za spodbujanje digitalne vzgoje v duhu dialoga je treba predpostaviti, da imajo otroci - že na predšolski stopnji - nekaj znanja o tem področju, in to je treba vzeti kot izhodišče.

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

Da bi učinkovito izvedli digitalno preobrazbo, so se udeleženci fokusnih intervjujev osredotočili na potrebo po prepoznavanju značilnosti generacije, s katero želimo delati. To prepoznavanje značilnosti generacije se nanaša na njihov življenjski svet, psihološke značilnosti in interese, vrednote in kulturne norme.

Ko spoznamo otrokov življenjski svet, je treba načrtovati dejavnosti, ki so v skladu s prejšnjo analizo. Zadnji element je oblikovanje metodičnih scenarijev.

4. Kaj je za vas trajnost?

Po mnenju sodelujočih v fokusni skupini je trajnost nenehna napetost med željo, da bi svet postal boljši, pravičnejši in uspešnejši, ter skrbjo za okolje.

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

Univerza v Gdanskju je sodelovala v številnih projektih, ki se neposredno ali posredno nanašajo na digitalno izobraževanje, dialogično izobraževanje, povezano s trajnostnim razvojem, pa je neke vrste DNK Pedagoškega inštituta. Ti projekti so bili različne narave, od spodbujanja socialnega podjetništva prek didaktičnih in izobraževalnih projektov, dejavnosti izvajanja, povezanih z novimi tehnologijami, do strogo raziskovalnih projektov.

Gdańsk, 05.06.2024

4. Povzetek fokusne skupine Fundacije Montessori

Vodi Paweł Turowski - koordinator projekta

Udeleženci:

Dorota Turowska - sopredsednica fundacije

Katarzyna Szymańska - sopredsednica fundacije

Alicja Dubaj - učiteljica iz vrtca Be Montessori Jagiellonka

Agata Jednacz - gozdna pedagoginja iz Be Montessori Wilczek

Aleksandra Knapkiewicz - ravnateljica iz vrtca Be Montessori Beskidzka

Natalia Choromańska - učiteljica iz vrtca Be Montessori Beskidzka

Monika Blandzi - Učiteljica iz vrtca Be Montessori Beskidzka

Aleksandra Wronowska - Učiteljica iz vrtca Be Motessori Suchanino

Uvod:

Srečamo se na platformi google meet, da bi organizirali sestanek o projektu EACH + (EACH - Early Childhood and Sustainable Citizenship Routes in the Digital Era).

V današnjem svetu je stik otrok s sodobnimi tehnologijami neizogiben. Zato je smiselno, da s temi tehnologijami razvijajo kompleksno mišljenje in socialne spretnosti in ne le na primer gledajo risanke. Nove tehnologije omogočajo tudi seznanjanje otrok z idejo trajnostnega razvoja, kar je prav tako pomembno za projekt.

Cilj projekta je razviti medsektorske ključne kompetence (kritično mišljenje, socialne in metakognitivne spretnosti) in digitalne kompetence v dejavnostih vrtca z izvajanjem (ob podpori digitalnih tehnologij) participativnih učnih dejavnosti, ki prispevajo k skupnemu oblikovanju znanja. Integracijski okvir za vse načrtovane izobraževalne dejavnosti bo zavedanje o izzivih podnebnih sprememb. Ta izbira temelji na nujni potrebi po močni zavezanosti okoljski trajnosti.

To pomeni, da je na kratko cilj: pri predšolskih otrocih z uporabo sodobne tehnologije in participativnih oblik dela razvijati zavest o ideji trajnostnega razvoja ter razvijati socialne in kognitivne spretnosti.

Namen srečanja je spoznati poglede učiteljev na uporabo sodobnih tehnologij v izobraževanju in ozaveščenost o trajnosti.

1. Na kakšen način se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

Dorota Turowska: Vse enote naše ustanove, razen "Wilczek", delajo po konceptu Montessori, ki temelji na tem, da so vzgojitelji bolj kot predavatelji naslovniki otrokovih vprašanj. V tem konceptu je pomembno, da otroke obravnavamo enakovredno ali, kot je omenil Jesper Juul, z enakim dostojanstvom. Gre za to, da so potrebe otrok in odraslih obravnavane enako. Mnenja otrok so pri nekaterih temah enako pomembna kot mnenja odraslih. Tudi v enoti "Wilczek" so postopki odločanja v nekaterih primerih zelo pomembni in ključni, vendar bo Agata o tem povedala več. Moje sodelovanje na področju dialoških vzgojnih pristopov je, da sem pobudnik teh pristopov v naši ustanovi, enako kot Kasia. To počnemo

tudi mi, od malčkov do osnovnošolskih učencev. Pomembno je, da otroci odraščajo v ozračju samostojnosti in odločnosti ob podpori modrih in izkušenih odraslih.

Agata Jednacz: Kot je rekla Dorota v "Wilczek", je mnenje otroka pomembno. Naš običajni dan se začne s sestankom, na katerem se demokratično odločimo, kam se bomo tokrat odpravili na ekspedicijo.

Katarzyna Szymańska: Mislim, da je razlika med Wilczekom in našimi kraji Montessori v tem, da imamo nekaj pravil Montessori, ki se jih moramo držati. Vendar pa z Doroto pogosto praviva, da nisva zaprta le v koncept Montessori. V sodobni vzgoji je toliko možnosti, ki jih moramo črpati od tam. Ne moremo biti zaprti samo za Montessori. Izhajamo iz Montessori in to je naša osnova. Torej ne gre za enostransko sporočilo otroku, ampak je otrok vsakič povabljen. Ni pomembno, ali gre za vrtec Montessori ali gozdni vrtec. Vedno se vprašamo, ali lahko otroka nekam povabimo, in če je tako, to preprosto storimo. Ne glede na to, ali gre za gozdni vrtec ali vrtec Montessori.

Aleksnadra Knapkiewicz: Dialog je v našem vrtcu na vsakem koraku. Dan začnemo s srečanjem v krogu z otroki, ki se imenuje "Krožek", in tam otroci aktivno sodelujejo ter lahko izrazijo svoje mnenje o različnih temah. Otroke na vsakem koraku spremljamo pri odkrivanju samega sebe. Pravila, ki jih imamo v naši skupini, so z otroki sestavljena tudi od začetka leta in se nenehno posodablja glede na potrebe otrok.

Aleksnadra Woronowska: Dialog je tudi v otroških pogovorih. Ko so nekateri otroci novi v skupini, drugim otrokom postavljajo številna vprašanja, stari pa jim pri tem pomagajo. Nov otrok se počuti pomembnega in slišane, kar je prav tako pomembno. Tudi ko se v vrtcu zgodi kakšna sprememba, so otroci predhodno obveščeni. To zadovolji njihove potrebe po vključenosti.

Monika Blandzi: Ko govorimo o otrocih s starši, jih skušamo povabiti k pogovoru in jim ne pustiti občutka, da so poleg nas. In dialog med otrokom in odraslim. Otroci pogosto vse kar rečejo odrasli jemljejo kot aksiom, ampak na primer, ko v našem vrtcu gostuje fizik včasih naredi kakšno šalo, ki ni resnična. Takrat opravimo dialog, v katerem lahko otroci postavljajo vprašanja in razmišljajo, ali je to res?

Natalia Choromańska: moram postaviti mizo miru. To je prostor, kjer otroci rešujejo konflikte z našimi. Včasih le ob podpori odraslih.

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

1. Enako dostojanstveno komuniciranje krepi zaupanje.
2. Komunikacija z otrokom krepi zdravo samospoštovanje.
3. Spodbuja otrokovo notranjo motivacijo, saj učitelj jasno pokaže, da je to, kar otrok počne in govori, pomembno in dragoceno.
4. Vpliva na oblikovanje otrokove sposobnosti in občutka za vplivanje.
5. Razvija empatijo.

6. Omogoča boljše prepoznavanje in poimenovanje čustev in občutkov sebe in drugih.
7. Omogoča videti perspektivo različnih ljudi ali različnih družbenih skupin.
8. Razvija odnos strpnosti in sprejemanja raznolikosti.
9. Spodbuja samostojnost.
10. Vključuje otroke v odločanje in prevzemanje posledic njihovih dejanj (na ravni otrokove odgovornosti).
11. Otrok gradi osebno in družbeno odgovornost.
12. Dialog spodbuja odpravljanje pasivnosti, ko se pogovarjamo prek komunikatorjev.
13. Dialog je v dobi preobremenjenosti z informacijami ključnega pomena, zato je pomembno, da otroke naučimo kritičnega razmišljanja in razvijamo njihovo sposobnost izbire informacij.
14. Otroka nauči postavljati vprašanja in dvomiti.

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

Odgovori:

- Uporaba umetne inteligence v izobraževanju.
- Usposabljanje na področju razvoja mehkih veščin, socialnih veščin in vodenja skupine.
- Usposabljanje o poznavanju tveganj pri delu z novimi tehnologijami.
- Usposabljanje o tem, kaj otroci potrebujejo v zvezi z novimi tehnologijami in kje je meja.
- Uporaba sodobnih tehnologij v izobraževanju. Tudi fotoaparati, novi programi, mikroskopi.
- Kako spremljati otroke pri uporabi novih tehnologij, da ne bodo zaostajali.
- Kako razviti digitalno kompetenco pri odraslih. Kaj bi morali odrasli vedeti o digitalnem življenju otrok in mladostnikov.
- Usposabljanje za družbene medije. Odrasli morajo vedeti, kakšne nevarnosti prežijo na otroka na spletu.
- Kako pripraviti otroka v vrtcu na pridobivanje digitalnih kompetenc.
- Kakšno usposabljanje potrebujejo otroci, da se znajdejo v digitalni resničnosti in jo znajo varno uporabljati.
- Nevarnosti pri uporabi umetne inteligence.
- Tečaji o kritičnem mišljenju, ki vas bodo pripravili na izbiro informacij.
- Tečaji o tem, kako krmariti po tako imenovanem "informacijskem smetišču", kako ostati blizu svojim vrednotam in se ne podrežati mnenjem, izraženim na spletu.
- Pravila lepega vedenja na spletu. Kako komentirati, zakaj komentirati? Kako se ne prepustiti kritičnim mnenjem.
- Sovražnost - kaj je in kako jo preprečiti.
- Digitalna higiena otrok in mladostnikov.

4. Kaj je za vas trajnost?

Odgovori:

- Trajnost je osredotočanje na lokalni trg.
- Razvoj ob upoštevanju dobrobiti drugih.
- Razmišljanje o vplivu svojih dejavnosti.
- Trajnostni cilji in izvajanje projektov za njihovo doseganje.

- Izobraževanje o tem, kako zmanjšati potrošništvo.
- Uporaba novih tehnologij na higieničen način, ki ne škoduje posameznikom ali skupnostim.
- Vedeti, kako uporabiti že izdelane predmete, da bi jim dali drugo življenje.
- To je povezava koristi na eni strani in na drugi strani stranskih učinkov. Trajnost je lahko simbol skrbi za obe strani, da se obe strani razvijata in rasteta.
- Uporaba tehnoloških inovacij, vendar na način, ki ne škoduje okolju.
- Razmišljanje o vzrokih in posledicah vedno, ko v naravno okolje vnašamo nove elemente.
- Okoljsko izobraževanje.
- Prostovoljne dejavnosti in podpora nevladnim organizacijam.
- Vključenost v lokalno skupnost.
- Razvoj ob upoštevanju potreb in skrbi za posameznike in skupnosti.
- Gospodarski in družbeni razvoj ob skrbi za okolje.

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

- "BEE THE FUTURE" letni projekt za šole in vrtce o tem, kakšno vlogo imajo čebele in kako skrbeti za okolje, da bodo imele čebele možnost za delo in življenje. Kaj lahko pomanjkanje čebel pomeni za naše okolje. Vzpostavitev cvetličnih travnikov, priprava letakov in čebelnjakov - socialna akcija v starem mestnem jedru Gdanska, v kateri so otroci, preoblečeni v čebele, razdeljevali pripravljene letake in čebelnjake (zmešana cvetna zrna z zemljo).
- EKOLOŠKA DRUŽINA - celoletni šolski in vrtčevski projekt za spodbujanje vsakodnevnega trajnostnega vedenja.
- NETWORKERS - o varnem e-vedenju in higieničnem obnašanju pri delu s pametnim računalnikom in posledično z družbenimi mediji.
- ODLIČNE MONTESSORI LEKCIJE: so panoramske zgodbe, ki na časovnem traku prikazujejo zaporedne dogodke v zgodovini našega planeta. V naših ustanovah velja znanstvena različica. Odlične učne ure prikazujejo vse povezave med človekom in naravnim svetom.
- Sladke navade - delavnice o zdravi prehrani.
- Spomladanski sejem izmenjave predmetov, igrač in oblačil.
- Swap Shop - izmenjava oblačil.
- Socialni hladilnik - izdelava sendvičev in obrokov, hladilniki za souporabo hrane v Gdansku. Prav tako pakiranje in dostavljanje hrane z vsake večerje v vrtcih na ta mesta.
- Drugo življenje škatel in odpadnega papirja v vrtcu.
- Zaščita žab - ukrep, ki ga sofinancira Sklad za varstvo okolja Wokewood. Prenos žab iz krajev, ki so zanje nevarni, v vodno telo.

Poročilo je pripravil Pawel Turowski.

5. Povzetek fokusne skupine IFILNOVA

Spletno srečanje: Susana Cadilha in Dina Mendonça
IFILNOVA, NOVA FCSH, UNL - Lizbona, Portugalska

Datum: maj 2024

Fokusna skupina, izvedena v partnerstvu

Povzetek je pripravila Dina Mendonça s podporo orodja Zoom summary AI Tool.

Fokusna skupina je poudarila ključni pomen dialoga za izobraževanje, zlasti v zvezi z digitalnim izobraževanjem, nato pa sta Susana in Dina imeli splošnejšo razpravo o uporabi tehnologij in njihovem vplivu na socializacijo ter o pomembni potrebi po izobraževanju in ustreznem usposabljanju strokovnjakov za digitalno preobrazbo. Opozorili sta na izzive trajnosti in na to, kako pomembno vlogo ima učinkovitost za gospodarstvo in družbo na splošno. Fokusna skupina je sklenila, da je treba razviti pedagoško gradivo in smernice za v prihodnost usmerjeno obravnavo digitalne preobrazbe.

Susana in Dina sta navedli nekatere načine, kako sta sodelovali v izobraževalnih praksah, in način, kako jima je Dinina praktična uporaba Filozofije za otroke omogočila napisati članek o pomenu metakognicije v razpravah o etičnih vprašanjih. Čeprav je Susana izrazila občutek, da nima toliko izkušenj kot Dina v šolah in drugih izkušenj s praktično uporabo, so se strinjali, da sta dialog in miselni dialog ključnega pomena za premagovanje tveganj, ki jih prinaša vsesplošna uporaba tehnoloških naprav med prebivalstvom. Dialog ne spodbuja le ozaveščanja o tveganjih, povezanih s tehnološkim razvojem in večjo uporabo tehnoloških pripomočkov, saj pomaga bolje prepoznati raznolikost potreb učencev in razlike v njihovih sposobnostih, kar je potrebno, če naj bo digitalna preobrazba vključujoča in koristna za vse prebivalstvo.

Čeprav sta se Susana in Dina strinjali, da so digitalne tehnologije lahko zelo koristne v izobraževalnem kontekstu, pa sta tudi zahtevali, da se učence, učitelje in vzgojitelje nauči, kako do njih pristopiti s kritičnim odnosom. Dialog in sodelovalne miselne navade se zdijo zelo primerni za zagotavljanje socialne interakcije, ki lahko vzpostavi stalen kritičen odnos do tehnologij. Prav tako digitalna preobrazba v izobraževanju zahteva, da se vsi vpleteni zavedajo, kako je treba vzpostaviti zdravo ravnovesje med digitalnimi in osebnimi interakcijami ter avtodidaktičnimi trenutki. Susana je izrazila, da je pomembno jasno opredeliti razloge za omejitve digitalne uporabe, da bi vsi postali udeleženci in ne le podrejanje drugih institucionalni volji.

Susana in Dina sta izpostavili tudi vlogo univerz pri sodelovanju z drugimi izobraževalnimi ravni in okolji ter pomen delovnih ustanov, da zaščitijo svoje delavce in študente pred pretiranim delom, ki omejuje družabna srečanja in prostocasne dejavnosti. Zaradi tega sta tudi menili, da je preoblikovanje izobraževanja, ki ga ponuja digitalna transformacija, idealno za ponovno obravnavo težkih vprašanj in izzivov izobraževanja in filozofije izobraževanja ter preseganje potrebe po uvajanju osnovnih tehničnih veščin pri izobraževalcih in študentih ter vključevanje digitalne transformacije onkraj parametrov zdravega razuma in konkretiziranje teh vrednot za uporabo v izobraževalnih kontekstih.

Ugotovili so tudi, da je del težav pri teh vprašanjih v tem, da gre za zapletena vprašanja o vrednosti tehnologije, negotovosti sveta ter nepregledni interakciji med jezikom in mislijo, zaradi česar je težje najti praktične usmeritve, ki bi bile enostavne in pripravljene za uporabo. Poleg tega morajo ljudje, tudi če imajo ustrezno teoretično znanje, razumeti, kako ga prenesti v situacije, v katerih je treba praktično uporabo prilagoditi kontekstu in razmeram. In to, tako kot pogovor tukaj v fokusni skupini napreduje z vključevanjem spoznanj Dine in Suzane, tako mora digitalna preobrazba vključevati spoznanja učiteljev, učencev in administratorjev, kolikor je le mogoče glede na težavnost naloge.

Susana in Dina sta nato prešli k obravnavi vprašanj trajnosti in opredelili okoljske, družbene in gospodarske razsežnosti spodbujanja trajnosti. Obe sta menili, da je jasno, da socialno-ekonomske neenakosti še dodatno otežujejo izvajanje trajnostnih praks in internalizacijo osebnih obveznosti posameznikov. Družbeni pritisk za vključevanje in uveljavljanje običajnega vedenja trajnostnih praks ni odvisen le od osebne izbire, saj zahteva sprejetje bolj celostnega splošnega pristopa s strani nosilcev politik odločanja.

Razprava je pokazala, da ima pojem učinkovitosti gospodarske dejavnosti velik vpliv na različne ravni trajnosti, razlike v osebnih finančah, varčevanju in skrbi za okolje pa spreminjajo konkretna praktična stališča do trajnosti. To pomeni, da je izredno težko zahtevati posplošeno vedenje znotraj države, še težje pa posplošene svetovne pristope. Najboljši teoretični pristop je upoštevati zelo konkretne ukrepe in dejanja ter se izogibati abstraktnim razmišljanjem, Susana in Dina pa upata, da lahko pedagoška priporočila projekta prispevajo k temu prizadevanju.

Poleg tega zanikanje in neupoštevanje znanstvenih dejstev s strani dela neizobraženega prebivalstva predstavlja posebno vrsto izziva, saj poudarja, da mora znanstveno izobraževanje pomagati ljudem, da po obveznem šolanju nadaljujejo z usvajanjem znanstvenih rezultatov, in da znanstveniki spodbujajo dobro razširjanje rezultatov raziskav. Sklicevanje na primer na odstop ZDA od Pariškega sporazuma kaže, da to vprašanje včasih zadeva tudi politike, kar ponovno krepi potrebo po dialoških praksah zunaj šolskega okolja. Četudi univerze, kot je NOVA, sodelujejo v projektih o trajnostnem razvoju in digitalni preobrazbi, so univerze še vedno zaprte pred drugimi družbenimi prostori, obstaja tveganje, da bo njihov raziskovalni fokus ostal znotraj univerzitetnega obsega.

Kljub temu sta se Susana in Dina strinjali, da je digitalna preobrazba priložnost za pozitivne spremembe, ki so že vidne v njunem življenju. Zahtevo po prilagoditvi življenja in dela digitalni tehnologiji je torej mogoče razumeti kot način za sprejemanje sprememb in njihovo usmerjanje v pozitivne rezultate za vse. Tako lahko razvijanje pedagoškega gradiva, kot se pojavlja v projektu, močno pripomore h kultiviranju iskanja prilagodljivosti in spodbujanja pozitivnih sprememb.

IFLNOVA Focus Group Audio in video:

<https://drive.google.com/file/d/1reM5ciLvliyNrMWW0J154cWWI39S0kym/view?usp=sharing>

6. Povzetek fokusne skupine Externato João XXIII

Datum: 29 maja 2024

Lokacija: Učilnica na Externato João XXIII

Oseba, ki je vodila fokusno skupino: Aléxis Trindade

Udeleženci:

Joana Valente - logopedinja. Sodelovala bo pri projektu Externato João XXIII. Rita Rodrigues - predšolska vzgojiteljica. Sodelovala bo pri projektu Externato João XXIII. Trenutno razvija svoje delo z razredom štiriletnikov. Cátia Conceição - predšolska vzgojiteljica. Trenutno razvija svoje delo z razredom štiriletnikov. Carla Gomes - predšolska vzgojiteljica. Inês Nogueira - predšolska vzgojiteljica. Susana Rodrigues - predšolska vzgojiteljica. Sofia Batista - koordinatorka in vzgojiteljica predšolske vzgoje. Sofia Batista - koordinatorka in vzgojiteljica predšolske vzgoje. Trenutno razvija svoje delo z razredom petletnikov. Aléxis Trindade - koordinatorka Filozofije za otroke in učiteljica predmeta Državljanstvo in razvoj - filozofska praksa. Načrtovano je, da bo sodeloval na projektu Externato João XXIII.

1. Kako se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

Joana: Na mojem področju posredovanja je besedna komunikacija bistvenega pomena. Otroku je treba pomagati razumeti koncept, o katerem se pogovarjamo, ne glede na to, ali gre za učno ali vedenjsko težavo, da se zagotovi njegovo razumevanje in določijo naslednji koraki. Če jih moramo postaviti v situacijo, da bi videli drugačno perspektivo, moramo razumeti prilagodljivost otrokovega mišljenja, da lahko pokaže različne perspektive situacij.

Rita: Pomembno je, da se moramo oddaljiti od tradicionalnega poučevanja, kjer učitelj posreduje informacije, učenec pa je pasiven, ne glede na to, ali gre za akademsko vprašanje ali drugo temo, kot je raziskovanje sveta, družbe, doma ali igrišča.

Vedno poskušam k njim pristopiti na podlagi njihovih idej - učenci najprej spregovorijo, nato pa s pomočjo dialoga poskušamo posredovati informacije, ne da bi bili otroci le njihovi prenašalci.

Potrebno je, da govorijo in vzdržujejo dialog, ne le med učiteljem in učencem, temveč tudi med seboj. Dialog je bistvenega pomena pri posredovanju znanja, ne le poslušanje.

Inês: V smernicah za predšolsko vzgojo je ta pristop poudarjen. Da, smernice, ki jih imamo za predšolsko vzgojo, poudarjajo ta pristop. Ne gre le za posredovanje znanja, temveč za spodbujanje dialoga.

Med vzgojiteljem in skupino mora potekati interakcija, še bolj kot med vzgojiteljem in posameznimi učenci.

Čeprav poučujemo vsebine, v največji meri uporabljamo tisto, kar pride od doma in kar otrok prinese s seboj. Verjamem, da si vsi prizadevamo za ta cilj.

Cátia: Točno tako. Ta pristop je bistvenega pomena za spodbujanje razmisleka pri učencih.

Carla: Tako je. Ti trenutki dialoga učence spodbujajo k razmišljanju, razpravljanju in upoštevanju drugih stališč. Izmenjava idej je pomembna.

(Skupina razpravlja o težavah, s katerimi se srečuje pri spodbujanju teh trenutkov dialoga, in o možnih razlogih zanje.)

Rita: Da, to jim omogoča, da vidijo in slišijo drugo perspektivo, kar pa ne pomeni, da je ena od njih pravilna ali napačna; preprosto jim omogoča, da razmišljajo drugače.

Aléxis: Lahko rečem, da je moje strokovno področje izobraževanje z dialogom. Ni neposrednega ali vertikalnega prenosa znanja; nisem tradicionalni učitelj in to razliko (med učiteljem in moderatorjem) razložim otrokom. Vedno želim prisluhniti njihovim idejam, delati z njihovimi idejami in spodbujati dialog med njimi z njihovimi idejami.

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

Joana: Najprej jim je treba razložiti, da obstajajo resnična tveganja, ki se jih ne zavedajo. Ne razumejo pomanjkljivosti. Dialog je bistvenega pomena za razlago prednosti in slabosti, pri čemer je treba poudariti, kaj je koristno in kaj ne.

Rita: Ne razumejo pomanjkljivosti. O tem vprašanju je nujno potreben dialog, razložiti je treba prednosti in slabosti, kaj je koristno in kaj ne.

(Skupina je razpravljala o tem, ali obstajajo primerne starosti za stik z digitalnimi napravami.)

Susana: Pomembno se je z njimi pogovarjati, saj večina dejanj, ki jih vidijo pri odraslih, vključuje pretirano uporabo digitalnih naprav. Ponuditi jim moramo druge primere in izkušnje.

Aléxis: Dialog je bistvenega pomena, saj je temeljno orodje za pridobivanje spretnosti, ki jih ni mogoče pridobiti z digitalnim izobraževanjem, kot so interakcija z drugimi, poslušanje in medsebojno spoštovanje. Izobraževanje z dialogom bi moralo dopolnjevati tisto, kar že imajo ali bodo imeli (z digitalnim izobraževanjem), ter jim pomagati, da postanejo bolj kritični in družabni.

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

Susana: Mislim, da se moramo sami naučiti uporabljati in razumeti orodja.

Joana: Moramo razumeti tveganja, prednosti in slabosti ter določiti, katere platforme so koristne za določeno starost in namene. To znanje nam bo pomagalo, da jim postanemo dober zgled.

(Skupina je razpravljala o tem, ali naj imajo učenci stik z digitalnimi napravami.)

Inês: O tej digitalni preobrazbi je treba kritično razmisliti. Razmisliti moramo, ali je smiselna in ali so z njo povezana tveganja sprejemljiva. Za to potrebujemo ustrezno usposabljanje.

4. Kaj je za vas trajnost?

Joana: Trajnost sledi vsem obstoječim razvojnim trendom.

Susana: Njeni vplivi.

Joana: Joana: Da.

Susana: In ali je to pozitivno ali negativno?

Joana: Je negativno in pozitivno. Vendar to ne pomeni, da se ne moremo še naprej razvijati, da bi premagali negativne učinke tega razvoja.

Rita: Trajnost je ravnoesje, ki ga moramo ohraniti v svojih dejanjih.

Joana: Da. To je orodje, ki ga moramo znati uporabljati, da uravnovesimo svoj vpliv na planet. Razumeti moramo, kaj imamo in kaj potrebujemo, ter razmisliti, kako to orodje uporabiti za pozitiven vpliv na naš planet.

Rita: To je zavest, ki ne misli le nase, ampak tudi na druge in planet.

Joana: Da. Treba je pogledati, razmišljati in razumeti, kako lahko v svojem vsakdanjem življenju poskrbim za bolj trajnostno življenje in te ideje prenesem na prihodnje generacije.

Aléxis: Strinjam se z definicijo, ki pravi, da je trajnost sposobnost zadovoljevanja naših potreb brez ogrožanja potreb prihodnjih generacij.

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

Sofija: Najprej učence o tej temi - trajnosti - izobražujemo z dialogom.

Susana: Na primer zabava ob koncu leta. Ponovno uporabljamo in recikliramo različne materiale.

Rita: Pogovarjali smo se z njimi o prekomerni porabi. Ustvarili smo več projektov s ponovno uporabo materialov, kot so darila za očetovski in materinski dan.

Susana: Uniforme naših učencev ponovno uporabimo.

Rita: V smislu digitalne preobrazbe uporabljamo virtualno šolo, ki ni projekt, temveč izobraževalni dodatek.

Aléxis: V naši šolski matriki so dialoške prakse del našega izobraževalnega projekta. Potem so tu predmeti, ki v svojem učnem načrtu obravnavajo teme digitalne preobrazbe in trajnosti ter poučujejo tovrstne vsebine, na primer predmet Državljanstvo in razvoj - filozofska praksa.

Rita: Da bi jih lahko imenovali projekti, morajo biti nekateri ukrepi medsektorski in zajeti vse šolske cikle.

Sofija: Tu je tudi zelenjavni vrt.

Susana: Da, vendar bi moral biti projekt, da bi ga lahko šteli za projekt, morda prečen na celotno šolsko skupnost.

Povzetek fokusne skupine Externato João XXIII Avdio:

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/17aEtOwv3usdw0H7dq62C6T8633I--OWQ>

7. Povzetek fokusne skupine CADIAI

Datum: 30. april 2024

Institucija: Cadi ai - Bologna, via Bovi Campeggi 2/4e

Lokacija: na spletu (srečanje Zoom)

Oseba, ki je vodila fokusno skupino: Nicoletta Chiericato

Udeleženci: Alice Casadio, pedagoška koordinatorka služb za predšolsko vzgojo (1 vrtec, 1 jaslice, 1 igralni center). Magistrirala je iz družinske mediacije in je delavka za boj proti nasilju v Spazio Donna - Centru za opolnomočenje žensk. Je strokovnjakinja za podporo staršem in skupinsko psihodinamiko.

Loredana Cava, pedagoška koordinatorka za predšolsko vzgojo (5 vrtcev in do lani tudi 2 vrtca). Ima specializacijo iz klinične pedagogike z bio-psihosocialnim pristopom. Njeno področje zanimanja je podpora starševstvu (starostno obdobje 0-6 let in spremstvo pri porodu). Opomba: zaradi osebnih razlogov se Loredana v torek, 30. aprila, ni mogla udeležiti fokusne skupine (na posnetku je ni videti), zato je na 5 predlaganih vprašanj odgovorila pisno. Njena razmišljanja so povzeta skupaj z razmišljanji drugih dveh kolegic.

Federica Gazzoli, pedagoška koordinatorka za predšolsko vzgojo (1 jaslice in 2 vrtca) in biosistemska svetovalka. Strokovnjakinja za podporo staršem v otroštvu in mladostništvu. Magistrirala je iz sociologije zdravja in nekonvencionalne medicine.

Glavna nova vprašanja in točke dialoga

1. Kako se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

V zadnjih letih so bili trije vrtci, ki jih upravlja Cadi ai, vključeni v programe usposabljanja, povezane z:

- Izobraževanje na področju kritičnega in kompleksnega mišljenja ter digitalnih tehnologij v zgodnjem otroštvu (dvoletno usposabljanje),
- *Filozofija Za otroke* v vrtcu (enoletno usposabljanje).

Cadi ai je trdno prepričan o dialoških izobraževalnih pristopih v zgodnjem otroštvu (od 3 do 6 let) kot **delu učnega načrta za prečne spretnosti, ki je namenjen zlasti (vendar ne samo) državljski vzgoji**.

Vendar pa Alice poudarja, da **se je** "v delovnih skupinah, ki sem jih koordinirala v zadnjih letih, **spodobnost kritičnega razmišljanja dramatično zmanjšala** [...]. Vzgojitelji/učitelji so vse manj sposobni drugačnega mnenja in argumentiranja lastnega stališča. Sposobnost nestrinjanja je slaba, zato se bodisi pridružijo razmišljanju drugih bodisi se izogibajo protislovjem, ker jih ne vidijo kot vir, temveč kot destruktivno obliko konflikta".

Danes učitelji običajno opredelijo apriorni cilj - opredelijo ga v smislu znanja/spretnosti, ki jih je treba pridobiti (npr. *ko govorimo o uporabi vodnih virov, je cilj razumeti, kako pomembno je zapiranje pipe med umivanjem rok ali zob*) - in ocenijo proces na podlagi doseganja/nedoseganja ciljev. To pomeni, da ni pravega sooblikovanja znanja: **obstajajo odgovori, za katere učitelj verjame, da so pravilni, in h katerim usmerja otroke s pomočjo vprašanj, ki so zaprta za nove poglede in rešitve, pri čemer se približujejo cilju in ne dopuščajo nobenega nepredvidenega odgovora.** Zato je **vse, kar je "zunaj" ali "pomožno" zastavljenemu cilju** (npr. med pogovorom o vodnih virih se pojavijo razmišljanja o smislu življenja in smrti: *"Kaj se zgodi, če pride do požara in ni vode? Vsi umrejo! In kam gredo po smrti? V nebo? Ne, pod zemljo ..."*) **ostane ob strani in se razprši**, ne razume se ga, niti se ga ne prenovi in vključi v dialog, ker se je treba vrniti k "a priori določeni temi".

Zato **obstajajo tri različne težave pri izvajanju dialoških izobraževalnih pristopov:**

1. Ta se nanaša na **držo učiteljev**. Učitelje še vedno močno vodi tog in dogmatičen model *absolutne racionalnosti* ("ena najboljša pot", tj. najboljša alternativa med možnimi) in so navajeni ocenjevati, ali so bili določeni cilji doseženi ali ne.
2. **Težave pri sprejemanju in pozdravljanju nepričakovanega** (nenačrtovanega, "neskladnega" z opredeljenimi cilji, "izven teme"), **ne da bi bili preobremenjeni in ne da bi izgubili smisel razprave**. Vključevanje nepričakovanega v razpravo zahteva napor, predanost in veliko usposobljenosti (pa tudi navade) za **"nenehno preračunavanje poti"**. Učitelji imajo težave pri ustavljanju pri vprašanju in izkazovanju nujnosti, da bi prišli do odgovora. Zato pogosto raje "izpustijo" vse, kar odstopa od začrtane poti in česar ni mogoče do neke mere nadzorovati.
3. Čeprav ne v vseh delovnih skupinah in šolah, je prisoten tudi **strah pred "izgubo avtoritete"**. Kaj je učitelj, če ne tisti, ki pozna prave odgovore? Če človek že od samega začetka sprejme, da ne pozna PRAVEGA odgovora (in se predvsem zaveda, da ni samo enega pravega, ampak obstajajo različne možnosti in razlage), in upošteva možnost, da se v dialogu lahko pojavijo nova vprašanja, ne da bi prišel do trdnih zaključkov, ali ne tvega izgube verodostojnosti in avtoritete? Ali se lahko izkaže za nesposobnega? Kaj se zgodi s strokovnostjo? To so nekateri strahovi, ki jih učitelji očitno nosijo v sebi.

Kaj bi lahko pomagalo:

- **Izstopanje iz oboda "absolutne racionalnosti" z "igrivim delovanjem"** (uporaba odprtih igralnih formul, kot je škatla z de-strukturiranimi predmeti različnih vrst, s katerimi si morajo otroci izmisliti igro. Npr. *"Vzamem vrvico in začnem skakati po vrvici ali spletem mrežo, nato pa se pogovarjamo o tem, kako je mogoče različne igre povezati in integrirati, se pogajamo o načinih in pravilih"*). Če se oklepamo miselne in kognitivne razsežnosti, se je težko izviti iz prepričanja "obstaja pravilen odgovor - ki ga pozna učitelj - in napačen odgovor, od katerega se je treba izviti". Po drugi strani pa se lahko, če so otroci in učitelji vključeni v "skupno početje" z zavedanjem, da ni "danega in končnega" znanja, do katerega bi lahko prišli, pojavi in usposobi nov odnos.
- **Okrepiti usposabljanje učiteljev, da bi vse bolj razgradili paradigmo transmisivnega poučevanja, ki se ocenjuje v skladu s performativno logiko.**

Dokler to ne bo realnost, je malo verjetno, da bo učitelji, ki ima težave s kritičnim, kompleksnim in odprtim razmišljanjem, lahko podpiral izobraževalne procese, ki spodbujajo spretnosti odprtega, kritičnega in kompleksnega razmišljanja.

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

1. **Programi usposabljanja bi morali pomagati premagati predsodke** (za katere se zdi, da digitalno izobraževanje omejujejo le na uporabo naprav in osebnih računalnikov) **in posledično nezaupanje**. Pri tem je treba upoštevati razlike, ki so značilne za kontekste in prejemnike usposabljanja (odrasle/učitelje ali otroke).
2. Digitalno izobraževanje bi moralo biti najprej namenjeno odraslim, ki so odgovorni za izobraževanje: **digitalna nepismenost med odraslimi** je še vedno zelo visoka in ustvarja vtis, da je za približevanje digitalnemu svetu in učenje o njem potrebno veliko **truda** in posebne **predanosti**. Včasih se med pogovorom z izobraževalci zdi, da je pogovor o digitalnem izobraževanju podoben vzponu na Mount Everest: toliko stvari, ki jih je treba poznati, nove stvari, na katere se je treba navaditi, potreba po nenehnem sledenju razvoju (npr. nove aplikacije, nove funkcije) in posledično zahteva čas ... **Kadar je zaznana utrujenost pretirana, obstaja nevarnost, da usposabljanje v vsakdanjem življenju izobraževalnih kontekstov nima pravega učinka, zlasti na srednji rok**. Zato bi moralo biti digitalno izobraževanje za odrasle izobraževanje za ozaveščanje, zasnovano z **večletnimi programi usposabljanja**, ki - po začetnem "osnovnem usposabljanju" - **sčasoma zagotavljajo svetovanje/svetovanje** strokovnjakov s področja izobraževalnega osebja, tako da **lahko digitalno postane element vsakdanjega izobraževalnega delovanja** (in ne "dodatek", za katerega je treba skrbeti). **Na to temo bi se morali usposabljati in vključevati tudi strokovni delavci v službah/šolah za predšolsko vzgojo** (pedagoški koordinatorji, pedagoški referenti itd.).
3. **Digitalno izobraževanje v šolah mora spremljati pametno in usmerjeno vključevanje družin**. Tudi v družinah so odrasli z relativno visoko digitalno nepismenostjo, zaradi česar se, ko je govora o digitalnem izobraževanju v šolah, polarizirajo na skrajna stališča: bodisi absolutno nasprotujejo (t. i. "apokaliptični"), ker se bojijo, da bo DT "anesteziral" miselne sposobnosti njihovih otrok, bodisi a-kritično spodbujajo (t. i. "integrirani"), ker so prepričani, da je uporaba digitalnega v kakršni koli obliki in pod kakršnimi koli pogoji (brez omejitev ali dodatnega razmišljanja) pozitivna, saj lahko poveča možnosti njihovih otrok za dosežke in uspeh.

Zato je treba pripraviti programe usposabljanja, ki spodbujajo spremembo paradigme in podpirajo pogled na DT kot na sestavni in dopolnilni element komunikacije, kot na "gradnik" komunikacije (in ne kot na samostojen, neodvisen element).

Zato so lahko dialoški in participativni pristopi še posebej učinkoviti pri spodbujanju kritičnega in kompleksnega razmišljanja, kar je razlika od pasivnega pristopa, ki nima smisla, raziskovanja in motivacije.

4. Kaj je za vas trajnost?

Za udeležence fokusne skupine **okoljska trajnost** pomeni predvsem sposobnost razmišljanja o mestu in vlogi človeka v svetu na način, ki je močno povezan z vsemi elementi okolja in jih spoštuje.

Izobraževanje o okoljski trajnosti bi torej moralo pomeniti, da se naučimo **izstopiti iz sebe, razmišljati o tem, kako povezani smo z vsemi drugimi elementi na Zemlji, kako smo del celote, ki jo je treba spoštovati.**

Razvoj ekološke kulture temelji na načelu "razširjene odgovornosti", ki bi ga lahko prevedli v skrb za mrežo odnosov, katere del je človek, tako človeških kot bioloških. Za to so potrebni novo kulturno obzorje, nova etika in nova paradigma: da bi se oddaljili od instrumentalnega pogleda na naravo, je najprej potrebna sprememba na ravni razmišljanja; **sicer bomo še naprej zdravili simptome namesto bolezni. "Napake delovanja"** (npr. zapravljanje prehranskih in vodnih virov, pretirano izkoriščanje naravnih virov, globalno segrevanje itd.) **najdejo razlago v "napakah mišljenja"** (zlasti v mišljenju, da je človek nad vsem in da ima pravico, da kot "veliki lutka" uporablja/izkorišča v svojo korist vse, kar ima na voljo), **in slednje je treba predvsem "vzgajati"**.

Žal je danes v šolah **tema okoljske trajnosti v glavnem še vedno v ozadju (ne obravnava se kot prednostna naloga) in se obravnava na načine in s praksami, ki so včasih površni in trivializirani.** Na primer, s pomočjo:

- **ukrepi** proti zavrženi hrani in vodi ali podpora recikliranju papirja. Vendar so razlogi za te odločitve še vedno prepogosto poenostavljeni z razlagami, kot so: "*Ne zapravljajte hrane: v drugih delih sveta otroci umirajo od lakote*", "*Če bomo vsi zapravljali vodo, nam je bo zmanjkalo in ne bomo imeli več kaj piti*", "*Ponovno uporabljajmo risalni papir, da drevesa ne bodo umrla*". To so motivi, ki so daleč od vsakodnevnih izkušenj otrok, ki obiskujejo naše šole, **niso preveč oprijemljivi, niso preveč smiselni in niso preveč razumljivi, zlasti če so zgolj "slogani"** (npr. projekt "daleč od vsakodnevnih izkušenj otrok", izveden z zunanjo agencijo na temo trajnostnega ribolova v italijanskem morju; cilj projekta je bil seznaniti otroke, katere vrste rib je v posameznem letnem času pravilno loviti). Kaj lahko namesto tega rečemo o možnostih - žal pogosto neizkoriščenih -, ki izhajajo iz otroških vprašanj, kot je "*Učitelj, zakaj ljudje zapravljamo hrano, živali pa ne?*". Dragocen prispevek, ki je zapravljen, če se učiteljev odgovor omeji na: "*Ker živali nimajo okusa in pojedjo vse*". Ali pa, **zakaj ne bi, na primer, namesto zelo poenostavljenih in trivialnih odgovorov uporabili tabličnega računalnika za ogled videoposnetka o tem, kaj se zgodi z okoljsko razpršeno plastiko, ko otrok vpraša, zakaj sortirati plastiko ali kako je mogoče zmanjšati vpliv proizvodnje oblačil na okolje s prakso ponovne uporabe?**
- "obsojanje" (ki pogosto postane **kritična in neproblematizirana stigmatizacija**) določenih vedenj. Kaj pa na primer stavki (učiteljev), kot so: "*Rad imam živali in ne dovolim/sprejemam, da jih [otroci] pobijate, tudi uboge žuželke ne*". Zakaj ne bi - namesto prehitrega obtoževanja otrok - skupaj razmišljali o smislu obstoja drugih živih bitij in njihovem odnosu do sveta (človeškega in drugega)?

Zato je **potreben izobraževalni pristop**, ki spodbuja kritično razmišljanje in **preusmerja razmislek** od "za spoštovanje okolja je treba storiti ..." k "zakaj bi mi moralo biti mar za spoštovanje okolja?".

Poleg tega bi bilo pomembno razmisliti o **sistematičnih in zanesljivih orodjih za ocenjevanje učinka izobraževalnih načrtov na tem področju** (in ne samo - ali pa ne samo - ocenjevanje glede na cilje posameznega projekta, ki bo verjetno ostalo osamljeno).

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

- Dvoletni program raziskovanja in usposabljanja, ki ga vodi Univerza v Bologni, na temo kompleksnega razmišljanja in digitalnih tehnologij, z eksperimentiranjem v šolah (v drugem letu je bil Filò prisoten v vrtcu "Abba" s projektom P4C na temo identitete in rasti, ki je uporabljal tudi Stop Motion. V vrtcu "1-6" pa je bilo načrtovanje dejavnosti osredotočeno na temo "vesolje čustev").
- Raziskovalno usposabljanje z Univerzo v Bologni na temo P4C v predšolski vzgoji v letih 23-24.
- Projekti v sodelovanju z lokalnimi zasebnimi subjekti na temo trajnosti (recikliranje, uporaba vodnih virov, trajnostni ribolov itd.). Npr. <https://ragazzi.gruppohera.it/scuola-dell-infanzia>.

Zvočni povzetek fokusne skupine CADIAI:

<https://drive.google.com/file/d/1ldnnkXZ8wxTYa6zmPhxPkao1bdNVja87/view?usp=sharing>

8. Povzetek fokusne skupine UNIBO

Datum: maj 2024

Institucija: UNIBO - Bologna

Lokacija: Oddelek za izobraževanje, Unibo.

Oseba, ki je vodila fokusno skupino: Silvia Demozzi

Udeleženci: Pietro Corazza, Marta Ilardo, Eleonora Bovini, Chiara Borelli.

1. Kako se ukvarjate s področjem dialoških izobraževalnih pristopov?

Marta. Da, pri poučevanju na univerzi. Uporabljam gledališče zatiranih. Pri univerzitetnem poučevanju uporabljam dialog v okviru transformativne pedagogike. Na splošno sem naklonjena medsebojnemu delu v skupinah, pri čemer se poskušam, če je le mogoče, umakniti iz učnega procesa.

Pietro. Na Univerzi v Padovi sem se usposabljal iz filozofije za otroke. Izkušnje imam na področju gledališča zatiranih. Te pristope sem uporabljal predvsem pri mladostnikih. Osnovni okvir je Freirejeva pedagogika zatiranih.

Chiara. Delala sem v vrtcu, trenutno pa se ukvarjam z izkustvenim izobraževanjem. V obeh kontekstih sta osrednja vloga dialoga in na splošno procesov, osredotočenih na učenca.

Eleonora. Nimam pedagoških izkušenj niti usposabljanja na področju filozofije za otroke.

Morda je bila moja izkušnja, ki je najbližja temi vprašanja, izkušnja improvizacije v okviru plesa. Spodbude so podane in se nanje odzivamo s telesom v dialogu z drugimi plesalci in spodbudo.

(Lepo bi bilo v vrtcu tematizirati odnos med dialogom in telesom).

2. Zakaj menite, da je pomembno spodbujati takšne pristope k digitalnemu izobraževanju?

Da! (Chiara). Pri digitalnem izobraževanju namreč obstaja tveganje, da imajo izobraževalci pasivno vlogo v procesu prenosa. Namesto tega jim dialog omogoča kritično sprejemanje vsebin. Še toliko bolj pri najmlajših, pri katerih je tveganje pasivnega sprejemanja vsebin še večje.

Marta. Z dialogom se lahko naučimo razumeti tudi naravo digitalnega in digitalnih orodij. Tako lahko na primer preučujemo naravo kode in ravnanje z njo. Dialog omogoča tudi razumevanje, da obstaja razlika med mano in digitalnim področjem.

Poleg dialoga," pravi Eleonora, s čimer se strinjajo tudi drugi, "je zelo pomembno, da razmislimo o vlogi telesa v odnosu z digitalnim. Marta v zvezi s tem navede nekaj primerov, med drugim uporabo programske opreme v vrtcu za dešifriranje velikosti dreves. Pri tej izkušnji so učitelji vztrajali pri povezovanju s telesom (npr. opazovanje velikosti s čutili). Peter poudarja, da je poleg razsežnosti dialoga pomembno upoštevati tudi kritično razsežnost. Ta vključuje sposobnost postavljanja vprašanj o izvoru vsebine na internetu, izvoru tehnologij, naravi in manipulaciji kodiranja itd. Chiara poudarja, da je v ta namen pomembno razumeti, da je bil tehnološki predmet (programska in strojna oprema) zgrajen, zato za njim stoji um, ki ima namene, vrednote in prepričanja.

3. Katera vrsta usposabljanja je po vašem mnenju pomembna za pametno izvedbo digitalne preobrazbe?

Pogosto, pravi Chiara, sem naletela na učitelje, ki niso imeli osnovnega znanja o določenih tehnologijah ali digitalnih vsebinah. To je bila ovira med usposabljanjem, ki sem ga morala opraviti o videoigri. Manjkale so osnove. Zato je nujno zagotoviti osnovno pismenost (narava medija, koda itd.). To je bilo usposabljanje o igri Minecraft. Temeljnega pomena je bilo eksperimentiranje z igro na sebi. Pri tem je bilo temeljno in pomembno aktivirati tudi telo, da bi ustvarili most med resničnostjo in virtualnostjo.

Pietro z radovednostjo omeni pristop hekerske pedagogike. Morda bi bilo koristno eksperimentirati z odraslimi.

Marta poudarja, da je pomembno povezati temo digitalnega prenosa in vključiti temo državljanstva. Pomembno je spodbujati ustvarjanje pozitivne in kritične kulture v zvezi z digitalnimi tehnologijami.

Eleonora pa poroča o svoji izkušnji, ko je TikTok uporabila pri poučevanju italijanščine za tujce. Nato je dala učiteljem, da jo preizkusijo.

Poleg nezaupanja v tehnologijo se številni odrasli tehnologije tudi bojijo. Pridobivanje neposrednih izkušenj s tehnologijami prek zabave in igre lahko odraslim pomaga premagati strahove.

Drugo vprašanje je, ali in kako uporabljati tehnologije. Pomembno je tudi, da si odrasli ustvarijo lastno odgovorno in kritično digitalno prehrano.

4. Kaj je za vas trajnost?

Marta: To je oblika inteligence; je način odzivanja na probleme z združevanjem kompleksnosti, sistemski pristop.

Chiara: Obstajata dva vidika. Po eni strani gre za zamisel, da bi "preplastili" cunami, ki nas preplavlja. Na drugi strani pa trajnost v smislu iskanja trajnostnega (pametnega) načina, kako biti trajnosten. To pomeni: okoljska trajnost je temeljnega pomena, bistveno je zajezi problem, vendar to ne sme ogroziti drugih ključnih vidikov našega življenja, na primer socialne odpornosti.

Pietro: vprašanje ni več vprašanje reševanja podnebnih sprememb, ker jih ni mogoče rešiti. Vprašanje je, kako se bo družba spremenila ter kako o tem razmišljati in se o tem izražati. Vprašanje je: kako se naučiti živeti s prihajajočimi razmerami? Zato je ključna politična in kolektivna razsežnost. Toda prvi korak je zavedanje, da se bo naš pogled na svet zrušil; to ima osrednji eksistencialni in filozofski vpliv, za katerega mora biti odgovoren posameznik. Ključna je faza žalovanja. V zvezi s tem omenja projekt "Delo, ki ponovno povezuje" (<https://workthatreconnects.org/>). Omenja ga kot primer usposabljanja, ki lahko pomaga pri usposabljanju učiteljev.

Zame se beseda "trajnost" nanaša predvsem na prakso. Če razmišljamo v sistemski perspektivi, odziv ne more biti individualen; posameznika je treba obarvati v strukturo, ki je v dialogu z institucionalno razsežnostjo. Trajnost mora postati vsakdanja praksa. Če se te vrednote učimo že od malih nog, lahko postane uresničljiva. Trajnostni človek ne more biti, če je na primer rasist. Obstaja torej zelo široko področje razmisleka, katerega težišče je lahko vprašanje trajnosti.

5. Pri katerih vrstah projektov je vaša institucija sodelovala v okviru digitalne preobrazbe, dialoških pristopov in trajnostnega razvoja?

Pietro je o teh temah (zlasti o dialoških praksah in digitalni transformaciji) pripravil doktorsko disertacijo, v prihodnosti pa se bo osredotočil na vprašanja trajnosti. Poleg tega potekajo številni projekti P4C. Pietro omenja tudi enega od svojih projektov, v katerem je ustvaril podkaste na temo trajnosti.

Marta je sodelovala pri raziskovalnem projektu (za italijansko shemo financiranja PON), ki se je osredotočal na vprašanje, ali obstajajo pedagoške podlage za šolske projekte o trajnostnih temah. Prvi odgovor je, da ne, večinoma tisti, ki gredo v razred, nimajo pedagoških znanj ali posebnega reflektivnega pogleda na pedagoške temelje svojega dela. Iz tega izhaja težava, da je treba združiti številne teme, ki pa so vendarle povezane: torej ne le trajnost, temveč tudi družbena, državljanska, politična, gospodarska vprašanja itd. Prav tako se izkaže, da se učitelji bojijo obravnavati ta vprašanja z otroki, ker se bojijo, da bo to v njih sprožilo tesnobo, stisko in strah. Iz tega izhaja potreba po razmisleku o "podnebni tesnobi" v izobraževanju.

Chiara je sodelovala pri več projektih, povezanih s temo trajnosti. Zlasti se je ukvarjala z vlogo izkušenj in stika z naravo pri izobraževanju o trajnosti. Doživljanje potopitve v naravno okolje je lahko osrednji vidik izobraževanja o trajnosti. Njena doktorska raziskava pa se je osredotočala na temo doslednosti/nedoslednosti v vedenju učiteljev v zvezi s trajnostnimi vprašanji (okoljskimi in družbenimi).

Povzetek skupine UNIBO FOCUS GROUP Audio

https://drive.google.com/file/d/1_P9MIYgwR9cZ7SYTy_FkX5d7y2w88AOP/view?usp=drive_link